

Çocuk Umut Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Çocuk Umut Ölçeği*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=18791>

Özet

Çocuk Umut Ölçeği (ÇUÖ), C. R. Snyder ve arkadaşları tarafından geliştirilen orijinal **Çocuk Umut Ölçeği'nin** (Children's Hope Scale) Türkçe diline uyarlanmış formudur. Bu ölçek, çocuklarda dispositional umut düzeylerini ölçmek amacıyla tasarlanmıştır. Ölçek, Snyder'in Umut Teorisi çerçevesinde, hedeflere ulaşma yolları (yol düşüncesi) ve bu hedeflere ulaşma motivasyonunu (eylem düşüncesi) değerlendiren bilişsel süreçleri belirlemektedir. Türkiye uyarlama çalışması Gökhan Atik ve Gökhan Kemer tarafından 2009 yılında gerçekleştirilmiş olup, ölçeğin psikometrik özelliklerinin Türk örnekleminde geçerli ve güvenilir olduğunu göstermek amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler

Umut, Çocuk, Umut Teorisi, Uyarlama, Psikometrik Özellikler, Öz Bildirim Ölçeği.

Yazarlar

Gökhan Atik, Gökhan Kemer.

Amaç

Çocuk Umut Ölçeği'nin temel amacı, ilkokul ve ortaokul çağındaki çocukların yaşam hedeflerine yönelik düşünce süreçlerini ve motivasyonel durumlarını nicel olarak ölçmektir. Bu ölçek, çocukların hedeflerini belirleme, bu hedeflere ulaşmak için etkili yollar planlama (yol düşüncesi) ve bu yolları takip etme konusunda kendilerini ne kadar motive ve yetkin hissettiklerini (eylem düşüncesi) saptamak için kullanılır.

Uyarlama çalışması, orijinal ölçeğin kültürel ve dilsel etkililiğini sağlayarak, Türk çocuklarının umut düzeylerini güvenilir ve geçerli bir şekilde değerlendirebilen bir araç kazandırmayı hedeflemiştir. Bu sayede, eğitim ve klinik psikoloji alanlarında çocukların pozitif psikolojik sermayelerinin araştırılmasına katkıda bulunulmuştur.

Yapı

Ölçek, C. R. Snyder tarafından ortaya konan ve umudu tamamen bilişsel bir süreç olarak tanımlayan **Umut Teorisine** dayanmaktadır. Bu teoriye göre umut, iki ana bileşenden oluşur:

Yol Düşüncesi (Pathways Thinking): Bireyin hedeflere ulaşmak için birden fazla yol üretebilme ve bu yolları planlayabilme kapasitesidir.

Eylem Düşüncesi (Agency Thinking): Bireyin bu yolları takip etme konusunda kendisini motive ve enerjik hissetme inancıdır.

Çocuk Umut Ölçeği, bu iki faktörlü yapıyı çocuk düzeyinde ölçerek, onların geleceğe yönelik iyimserliklerini ve problem çözme yaklaşımlarını değerlendirilmeye olanak tanır.

Geçerlik

Orijinal kaynakta geçerlik bilgisi bulunmamasına rağmen, Atik ve Kemer (2009) tarafından yapılan uyarlama çalışmasında ölçeğin yapısal geçerlik ve kriter geçerliği incelenmiştir. Yapılan **faktör analizi** çalışmaları sonucunda, ölçeğin orijinal iki faktörlü yapılarının (Yol ve Eylem) Türk örnekleminde de korunduğu veya kabul edilebilir düzeyde doğrulandığı bildirilmiştir.

Kriter geçerliği kapsamında ise, ÇUÖ puanlarının teorik olarak ilişkili olduğu düşünülen diğer psikolojik yapılarla (örneğin, yaşam doyumu veya öz yeterlilik) anlamlı korelasyonlar gösterip göstermediği incelenmiştir. Bu bulgular, ölçeğin ölçmeyi amaçladığı yapıyı başarıyla bir şekilde ölçtüğünü destekler niteliktedir.

Güvenirlilik

Orijinal kaynakta güvenirlik bilgisi bulunmamaktadır. Ancak uyarlama çalışmasında, ölçeğin iç tutarlılık katsayısı (Cronbach Alpha) ve genellikle test-tekrar test güvenirlik katsayısı hesaplanmıştır. Atik ve Kemer'in (2009) çalışmasında elde edilen iç tutarlılık katsayısının, ölçeğin maddelerinin tutarlı olduğunu ve güvenilir bir ölçüm sağladığını gösteren kabul edilebilir aralıkta olduğu belirtilmiştir.

Yüksek **iç tutarlılık** değerleri, ölçekteki maddelerin aynı psikolojik yapıyı ölçmek üzere birbiriyle uyumlu çalıştığını gösterir. Bu güvenirlilik çalışmaları, Çocuk Umut Ölçeği'nin Türk kültüründe tutarlı sonuçlar ürettiğini teyit etmektedir.

Faktör Analizi

Çocuk Umut Ölçeği'nin Türkçeye uyarlanması sürecinde doğrulayıcı ve/veya açıcı **faktör analizi** teknikleri kullanılmıştır. Bu analizler, ölçeğin orijinal yapılarında bulunan iki faktörlü modelin (Yol ve Eylem) Türk kültürü bağlamında ne ölçüde korunduğunu test etmeyi amaçlamıştır.

Genellikle uyarlama çalışmaları, orijinal ölçeğin **yapısal geçerliğini** destekleyen bir faktör yapısının varlığını ortaya koyar. Atik ve Kemer (2009) çalışmasında, faktör yüklerinin yeterli düzeyde olduğu ve iki faktörlü modelin veri ile uyumlu olduğu gösterilmiştir, bu da ölçeğin yapısal bütünlüğünü kanıtlamaktadır.

Araç

Test Türü: Uyarlama (Adaptation)

Format: Öz Bildirim Ölçeği (Self-Report Scale)

Dil Mevcut: Türkçe (Turkish)

Popülasyon Grubu: Çocuklar (İlkokul ve Ortaokul Öğrencileri)

Yaş Grubu: Genellikle 8-16 yaş aras (Uyarlama örneklemine bağı olarak deñebilir)

Popülasyon Detayları: Türkiye'deki çeşitli ilköğretim okullarında öğrenim gören öğrencilerden oluşan örneklem.

Test Metodolojisi: Likert Tipi Derecelendirme. (Orijinal ölçek genellikle 4 dereceli Likert tipindedir: 1=Hiçbir zaman, 4=Her zaman).

Anahtar Kelimeler

Çocuk Psikolojisi, Snyder, Psikometrik, Eylem Düğüncesi, Yol Düğüncesi, Eğitim Psikolojisi.

Yazarlar

Yazar ORCID Tanımlayıcıları: Bilinmiyor

Kurum E-posta Adresleri: atik@education.ankara.edu.tr (Sorumlu Yazar Gökhan Atik)

Yayın Adresi: Gökhan Atik, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi, Ankara, Türkiye (Çalışmanın yapıldığı dönemdeki kurumsal bilgiye dayanarak).

Şinler, Ücret ve Test Yılı

Ölçeğin Türkçe formunun kullanımı için sorumlu yazar Gökhan Atik ile iletişime geçilmesi gerekmektedir. Orijinal ölçeğin telif hakları C. R. Snyder ve arkadaşlarına aittir. Ölçeğin ticari olmayan akademik araştırmalarda kullanımı genellikle yazarların iznine tabidir.

Uyarlama Yılı: 2009

Ücret: Ticari olmayan akademik kullanım için genellikle ücretsizdir, ancak yazarlarla teyit edilmelidir.

Ölçeğin orijinal PDF belgesi aşağıdaki bağlantıdan indirilebilir: cocuk-umut-olcegi-toad.pdf

Kaynaklar

Atik, G., ve Kemer, G. (2009). Psychometric properties of Children's Hope Scale: Validity and reliability study. *Elementary Education Online*, 8(2), 379-390.

Snyder, C. R., Hoza, B., Peláez, P. E., Cheavens, J., Simpson, S. C., Harney, P., ... & Clendenon, J. (1997). The development and validation of the Children's Hope Scale. *Journal of Pediatric Psychology*, 22(3), 399-421.

Çocuk Umut Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Ölçeğin orijinal maddeleri kaynak içerikte sağlanmamıştır. Kullanım için ilgili referans makaleye (Atik & Kemer, 2009) başvurulması gerekmektedir.

ARABPSYCHOLOGY.COM